

УДК 378.937

ЛЕКТОРСЬКА ГРУПА ЯК ВИД НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Карпенко Ю.П., викладач хімії
Черкаська медична академія

У статті досліджуються види науково-дослідної роботи студентів вищих медичних навчальних закладів. Вперше розкрито значення лекторської групи під час проведення позааудиторної науково-дослідної роботи для студентів-медиків. Проведено порівняльну характеристику предметного гуртка та лекторської групи. Визначено перспективи дослідження інших видів науково-дослідної роботи студентів. Описано значення науково-дослідної роботи для розвитку в студентів уміння спілкуватися, доводити свою думку, переконувати, доносити інформацію, творчо мислити та бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Ключові слова: науково-дослідна робота студентів, предметний гурток, самоосвіта, професійна діяльність, етапи роботи лекторської групи.

В статье исследуются виды научно-исследовательской работы студентов высших медицинских учебных заведений. Впервые раскрыто значение лекторской группы при проведении внеаудиторной научно-исследовательской работы для студентов-медиков. Проведена сравнительная характеристика предметного кружка и лекторской группы. Определены перспективы изучения других видов научно-исследовательской работы студентов. Описано значение научно-исследовательской работы для развития у студентов умения общаться, доказывать свою точку зрения, убеждать, доносить информацию, творчески мыслить и быть конкурентоспособными на рынке труда.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа студентов, предметный кружок, самообразование, профессиональная деятельность, этапы работы лекторской группы.

Karpenko Yu.P. LECTURING GROUP AS A TYPE OF SCIENTIFIC AND RESEARCH WORK OF STUDENTS

The article is dedicated to the types of research work of students of higher medical educational institutions. For the first time, an attempt was made to determine the significance of the lecturing group during the extra-admission research work for medical students. The comparative characteristics of the subject circle and the lecturing group are carried out. The prospects of research of other types of research work of students are determined. The importance of research work for the development of students' ability to communicate, to prove their point of view, to think creatively and to be competitive in the labor market is described.

Key words: research work of students, subject circle, self-education, professional activity, stages of work of lecturing group.

Постановка проблеми. В умовах со-
годення виникає необхідність підготовки
майбутніх медичних працівників, які можуть
не лише застосовувати відпрацьовані ал-
горитми надання допомоги та виконувати
етапи протоколів певних маніпуляцій, а са-
мостійно приймати рішення в нестандарт-
них ситуаціях; саме від цього може зале-
жати здоров'я та життя пацієнта. Проте
реалізувати це можливо лише тоді, коли
студенти-медики мають навички пошуко-
вої роботи, вміють формулювати висновки,
узагальнення, самостійно працювати з різ-
ними джерелами інформації. Значну роль
у цьому, на нашу думку, відіграють уміння
й навички здійснення науково-дослідної
діяльності. Зазначена проблема пов'язана
з такими важливими практичними завдан-
нями, як створення у вищих навчальних
медичних закладах відповідних умов для
формування в студентів умінь саморозвит-
ку, самовдосконалення, самоосвіти впро-

довж життя, методологічної культури, до-
слідницької компетентності, аналітичного
мислення.

**Аналіз останніх досліджень і публі-
кацій.** Науково-дослідна робота студентів
висвітлюється в працях сучасних дослідни-
ків у таких напрямках, як: історія розвитку
науково-дослідної роботи (О. Микитюк),
форми організації науково-дослідної ро-
боти (А. Кушнірук, Ю. Лавриш, І. Іваненко,
В. Яремчук), засоби управління науково-
дослідною роботою (Н. Гордій). Сутність,
структура та засоби упровадження нау-
ково-дослідницької та навчально-дослід-
ницької діяльності студентів розкриваються
в працях М. Князян, вплив науково-дослід-
ної роботи студентів вищих медичних на-
вчальних закладів на ефективність їхньої
професійної підготовки – у роботах Р. Са-
бадишина, формування науково-пізнаваль-
ної компетенції майбутніх фахівців – у до-
робку Ж. Кожухар.

Постановка завдання. Мета статті – охарактеризувати ефективні засоби організації науково-дослідної роботи студентів медичних навчальних закладів, зокрема, висвітлити роль і особливості впровадження таких із них, як предметний гурток та лекторська група, і охарактеризувати досвід їх функціонування на базі Черкаської медичної академії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Критерієм дієвості вищих медичних навчальних закладів є те, наскільки широко використовується їхній науковий потенціал, спрямований на вирішення найважливіших завдань, наскільки активно й успішно в науково-дослідній роботі бере участь студентська молодь.

Науково-дослідна робота студентів (далі – НДРС) є обов'язковою, органічною, невід'ємною частиною підготовки спеціалістів у Черкаській медичній академії і входить до числа основних задач академії, що вирішуються на основі єдності навчального й наукового процесів. Науково-дослідна робота студентів є первинною, початковою складовою частиною глобального процесу продукування наукових знань. Вона здійснюється в межах вищих навчальних закладів під безпосереднім керівництвом досвідчених вчених і відповідних підрозділів вищих шкіл (зазвичай кафедр) [5, с. 6]. НДРС – це системне утворення, яке має свою структуру, зміст і форму. Згідно з Положенням про організацію навчального процесу в Черкаській медичній академії, за студентами закріплено багаточисельні права, зокрема і право брати участь у всіх видах науково-дослідних робіт, конференціях, а також представляти свої роботи для публікації, зокрема й у виданнях вищого навчального закладу.

У Черкаській медичній академії функціонують два основних види науково-дослідної роботи студентів: навчальна науково-дослідна робота, передбачена навчальними планами, і науково-дослідна робота студентів, яка здійснюється під керівництвом професорсько-викладацького складу.

Науково-дослідна робота студентів поза навчальним процесом є одним із найважливіших засобів формування висококваліфікованого спеціаліста. Вона передбачає участь у роботі предметних наукових гуртків; проблемних груп, секцій, лабораторій; участь у виконанні наукових робіт; проведення досліджень у межах творчої співпраці циклових комісій; рекламнау, лекторську діяльність; написання статей, тез, доповідей, інших публікацій. Науково-дослідна робота (далі – НДР) майбутніх медичних працівників як одна з форм поза-

аудиторної роботи формує здатність до аналізу й узагальнення матеріалу, розвитку критичного мислення, систематизації даних літератури [4, с. 48]. Незалежно від спеціалізації медичного працівника, його рівня освіти, він повинен володіти певними професійними якостями, які не завжди розглядаються як пріоритетні для фахівців іншого роду діяльності.

У цьому контексті варто підкреслити, що, наприклад, відповідно до поглядів науковців (І. Губенко), до професійно значущих якостей медичної сестри, яка має високий рівень професійної компетентності, належать такі особливості свідомості, як складний комплекс уявлень, почуттів, емоцій, настроїв, переживань, інтуїції тощо. На базі них формується швидка реакція щодо прийняття рішень, спостережливість, уміння виокремлювати важливе з великого переліку скарг пацієнта. Також, як наголошують дослідники, високий рівень «характеризується відмінними знаннями теоретичного матеріалу, умінням застосовувати його для розв'язання нестандартних ситуацій, здатністю правильно оцінити стан пацієнта, робити висновки та застосовувати набуті знання у подальшій практичній роботі» [1]. Досягти такого рівня можна лише за умови, що студент виконує науково-дослідну роботу та постійно працює над самовдосконаленням і самоосвітою.

Поряд із цим, як свідчить вивчення наукових джерел (М. Князян), науково-дослідна діяльність студентів є таким видом пізнавальної роботи творчого характеру, який націлений на пошук, вивчення й пояснення фактів і явищ дійсності з метою набуття й систематизації об'єктивно нових, соціально значущих знань про світ. Провідними функціями науково-дослідної діяльності, згідно з концепцією проблемно-розвивального навчання, є: забезпечення творчого шляху засвоєння знань, активізація мисленнєвої діяльності студентів, розвиток інтелектуально-пізнавальних мотивів навчання, формування методів дослідницької роботи. Провідними формами її організації є дискусійні клуби, наукові товариства, предметні гуртки, проблемні групи, лекторські групи тощо [2, с. 8].

Серед зазначених форм науково-дослідної роботи найбільш дієвими в навчальному медичному закладі вважаємо предметний гурток і лекторську групу. Як показало опитування студентів (усього в дослідженні взяла участь 57 респондентів) Черкаської медичної академії та її Ватутінської філії, виявляють бажання займатись науково-дослідною роботою, наприклад, з хімії, 45% студентів (рис. 1).

Гурток вважають найбільш доцільною формою роботи з хімії 65% респондентів (рис. 2.).

Проте частіше окреслена форма НДРС використовується під час роботи зі студентами молодших курсів. Характеризуючи особливості її функціонування, зазначимо, що керівниками виступають загальнонаукові та загальнотеоретичні циклові комісії. Предметний гурток є найпершим кроком у НДРС, і завдання перед його учасниками ставляться нескладні. Найчастіше це підготовка доповідей і рефератів, що потім заслуховуються на засіданнях гуртка чи наукової конференції. Гурток може поєднувати членів групи, курсу, відділення, а іноді – і всієї академії. Робота гуртків зазвичай виглядає так: на організаційних зборах, що проходять приблизно у вересні – жовтні, відбувається розподіл тем доповідей і рефератів шляхом довільного вибору, після чого викладачі вказують на наявність для кожної теми основної та додаткової літератури і рекомендують найближчим часом продумати план роботи. Деякі викладачі вважають, що довільний розподіл доповідей не є необхідним, тому що студент концентрується на одній темі, не приділяючи значної уваги іншим.

Однак варто підкреслити, що, з одного боку, примусовий розподіл тем може знищити таку «зацикленість», але, з іншого боку, такий підхід може не знайти підтримки в самих студентів. Наприклад, може скластися ситуація, коли першокурсник, що вперше прийшов на засідання гуртка, де, на його думку, до нього повинні ставитися майже як до рівного, раптом отримує для роботи тему, яка його майже не цікавить, а тема, яку йому хотілося б дослідити у своїй роботі, дісталася іншому. Звичайно, студент образиться, і його присутність на інших засіданнях гуртка ставиться під сумнів. Тому розподіл тем має бути винятково добровільним, до того ж до початку навчання в коледжі студенти зазвичай мають власні інтереси та захоплення.

Рис. 1. Мотиви студентів займатися науково-дослідною роботою

Після розподілу тем розпочинається основна робота гуртка. Спочатку провідна роль належить його керівнику; саме від його досвіду, таланту і терпіння залежить, чи виявлятиметься інтерес юних дослідників до наукового дослідження, чи буде він стійким, довготривалим та глибоким. Як засвідчив наш досвід, має сенс спостерігати за кожним студентом, намагатися прогнозувати проблеми, що можуть виникнути в нього в процесі роботи. Може бути й так, що студент посоромиться поставити запитання, вважаючи себе готовим до його самостійного вирішення, а потім, так і не знайшовши відповіді, відмовиться від дослідження взагалі, прийнявши помилкове рішення про власну наукову неспроможність. Такі психологічні проблеми часто постають перед студентами молодших курсів; причиною є стереотип, що студент – це вже цілком сформована людина, яка сама має вирішувати власні проблеми. Насправді ж, мислення студентів молодших курсів майже ідентичне з мисленням старшокласників, тому конфлікт між «дорослою» моделлю поведінки і юнацьким мисленням може перекреслити зусилля найбільш талановитого, але недостатньо чуйного педагога.

Формами підбиття підсумків роботи гуртка можуть стати конкурс доповідей, участь у наукових конференціях і олімпіадах, проведення круглих столів, зустрічі з ученими, а також публікація тез кращих робіт у збірниках наукових праць академії.

На нашу думку, інші форми науково-дослідної роботи, що широко використовуються в академії, виконують подекуди більш широкі функції. Звернемося до аналізу такої форми організації наукової діяльності студентів на базі Черкаської медичної академії, як лекторська група, у форматі якої студенти старших курсів проводять просвітницьку, профорієнтаційну, рекламну роботу. Для досліджень вони використовують результати, отримані під час проходження практики або проведення практичних занять на базах аптечних і лікувальних установ; звіти і науково-практичний аналіз

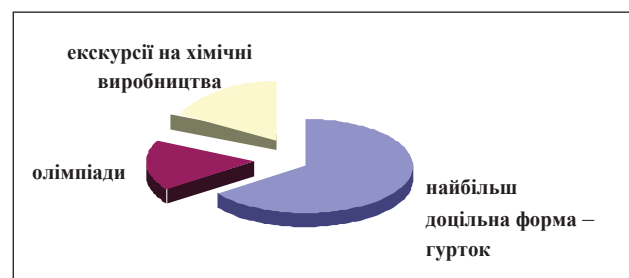

Рис. 2. Форми науково-дослідної роботи з хімії

діяльності відділень; порівняльний аналіз показників діяльності закладів охорони здоров'я; аналіз різних джерел інформації. Як позитив зазначимо, що студенти-першокурсники краще сприймають матеріал, поданий студентами з лекторських груп, виявляють зацікавленість до даного виду наукової роботи; водночас студенти на старших курсах із задоволенням беруть участь у лекторських групах.

Переходячи до аналізу особливостей функціонування окресленої групи, зазначимо, що на початковому етапі студенти – її члени – вибирають теми та складають план проведення лекторських занять. Студенти обирають ці теми для досліджень разом із керівником лекторської групи; наголосимо на тому, що, оскільки в лекторську групу входять студенти всіх відділень навчального закладу, то й теми є досить різноплановими. Наприклад: «Вплив фастфудів на здоров'я людини», «Вплив гаджетів на зір та психічний стан людини», «Цукровий діабет – життя продовжується», «Вплив нікотину та етанолу на мозкову діяльність», «Значення води та фізичного навантаження для підтримання здорового способу життя» тощо. Організація роботи лекторської групи передбачає підвищення якості підготовки фахівців, здатних після закінчення вищого навчального закладу самостійно вирішувати серйозні наукові завдання, володіти передовими ідеями наукової теорії та практики. Саме тому важливо прищепити студентам прагнення брати участь у наукових дослідженнях, привчити майбутніх фахівців уже на цьому етапі мислити самостійно.

Підкреслимо, що наукове дослідження в лекторській групі передбачає реалізацію таких етапів:

1. Визначення проблеми і вибір теми дослідження.
2. Формулювання провідних ідей і гіпотези.
3. Розроблення загального плану пошукової роботи.
4. Опрацювання літературних джерел із досліджуваної проблеми.
5. Дослідження досвіду та стану справ із питань, що вивчаються, на практиці.
6. Розроблення теоретичних положень, методики експерименту, програми дослідження.
7. Дослідна робота. Нагромадження емпіричних даних.
8. Аналіз і узагальнення одержаних результатів, формулювання висновків.
9. Літературне оформлення роботи.

10. Лекторська робота в групах першокурсників, серед населення та в лікувальних установах.

Основними задачами наукової роботи студентів лекторської групи є такі: а) розвиток творчого й аналітичного мислення, розширення наукового кругозору; б) прищеплення стійких навичок самостійної науково-дослідної роботи; в) підвищення якості засвоєння дисциплін, що вивчаються; г) вироблення вміння застосовувати теоретичні знання і сучасні методи наукових досліджень у майбутній медичній діяльності; г) підвищення рівня освіченості фармацевта та медичного працівника як чинника їхньої конкурентоспроможності.

Проаналізувавши зазначені вище форми роботи, можемо дійти висновку, що предметний гурток доцільно застосовувати на молодших курсах, а робота в лекторській групі передбачає залучення студентів-першокурсників.

Висновки із проведеного дослідження. З наведеного вище можна зробити такі висновки. Науково-дослідна діяльність майбутніх медичних працівників під час навчання у виші є однією з найважливіших форм навчального процесу, оскільки сприяє підготовці й вихованню висококваліфікованих спеціалістів, які здатні фахово застосувати здобуті знання в професійній діяльності, використовувати їх для підвищення результативності своєї праці. Організація науково-дослідної роботи студентів є важливим чинником підвищення ефективної професійної підготовки майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі тому, що передбачає індивідуалізацію навчання, дозволяє реалізовувати особистісно орієнтоване навчання, розширює обсяг знань, умінь і навичок студентів, сприяє формуванню активності, ініціативності, допитливості, розвиває творче мислення, спонукає до самостійних пошуків. Заняття в предметному гуртку розвиває в студента здатність до самостійних суджень, лідерські якості, прагнення вдумливо працювати, допомагає осмислити значення обраного фаху. Участь у лекторській групі формує в студентів уміння спілкуватися, доводити свою думку, переконувати, доносити інформацію. Лекторські групи і предметні гуртки впливають на якість навчального процесу, оскільки вони модифікують сам процес навчання та його структуру, підвищуючи ступінь підготовки майбутніх медичних фахівців, розширюючи їхній творчий і практичний кругозір.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Губенко І. Методика формування професійної компетентності медичних сестер І. Губенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : family-doctor.com.ua/.../metodika-formuvannya-profesijnoj.

2. Князян М. Система формування самостійно-дослідницької діяльності майбутніх учителів іноземних мов у процесі ступеневої підготовки : дис. ... д. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / М. Князян. – Ізмаїл : 2007. – 445 с.
УДК 378

3. Навчальний план та уніфікована програма циклу спеціалізації (інтернатури) випускників вищих медичних навчальних закладів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина». – К., 2015.

4. Подліанова О. Організація самостійної роботи лікарів-інтернів в заочній інтернатурі / О. Подліанова // Вісник проблем біології і медицини. – 2015. – Вип. 2. – Т. 4(121). – С. 47–49.

5. Яремчук В. Основи науково-дослідної роботи студентів : [навчальний посібник для студентів факультетів гуманітарного профілю] / В. Яремчук. – Острог, 2012. – 55 с.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА БЕЗПЕКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кисленко Д.П., к. ю. н., доцент,
начальник кафедри тактико-спеціальної підготовки
Інститут Управління державної охорони України

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У статті розглянуто підготовку майбутніх фахівців з охоронної діяльності та безпеки до професійної діяльності на сучасному етапі. Автором детально проаналізовані цілі «Державного стандарту вищої освіти», Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), Національна доктрина розвитку освіти, а також проаналізована система професійних кваліфікацій.

Ключові слова: освіта, «Державний стандарт вищої освіти», Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), Національна доктрина розвитку освіти, професійна підготовка, майбутній фахівець.

В статье рассмотрена подготовка будущих специалистов по охранной деятельности и безопасности к профессиональной деятельности на современном этапе. Автором детально проанализированы цели «Государственного стандарта высшего образования», Государственная национальная программа «Образование» («Украина XXI века»), Национальная доктрина развития образования, а также проанализирована система профессиональных квалификаций.

Ключевые слова: образование, «Государственный стандарт высшего образования», Государственная национальная программа «Образование» («Украина XXI века»), Национальная доктрина развития образования, профессиональная подготовка, будущий специалист.

Kyslenko D.P. FUTURE SPECIALISTS TRAINING OF GUARD ACTIVITY AND SAFTY FOR PROFESSIONAL ACTIVITY

It is considered the future specialists training of guard activity and safety for professional activity on the present stage. The author has analyzed the aims of “State Standard of High Education”, the State National Program “Education” (“Ukraine in XXI century”), National Doctrine of Education Development and has analyzed the professional qualification system.

Key words: education, State Standard of High Education, State National Program “Education” (“Ukraine in XXI century”), National Doctrine of Education Development, professional training, future specialist.

Постановка проблеми. Дослідження проблем професійної підготовки майбутніх фахівців з охоронної діяльності та безпеки пов'язується не лише з аналізом її сутності, змісту та природи, а й належить до тих питань, які потребують переосмислення відповідно до змін пріоритетів розвитку суспільства.

Особливістю сучасної професійної освіти є те, що на зміну звичаям і традиціям, які регулюють взаємовідносини вчителя й учня, приходять розділені норми (моральні та правові). Особливо актуальним є нормативне забезпечення практичного

навчання. Це пов'язано з тим, що головним у професійній освіті стає розвиток творчого потенціалу особистості, формування здатності сприйняття та реалізації новацій, високий рівень як професійно-теоретичної, так і професійно-практичної підготовки.

Класична ідея освіти полягає в тому, щоб розвинути розумові здібності, фізичну силу й моральну стійкість фахівця перед обличчям світу. Сучасна ідея освіти полягає в тому, щоб технологічно змінити цей світ. Нинішня й майбутня освіта повинна в своїй практиці поєднувати ці два підходи – класичний і сучасний.